

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsacega mesca na celi poli. in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadeanjo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 20. malega travna 1866.

List 12.

Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi.

Kerst pri Savici.

Ako človek bere ali nekoliko premisslja te besede, vstaja v njem koj vprašanje: so li resnične? — Kdor se le količkaj peča s svetom, spozná, da se te, same na sebi tako krasne in pomenljive besede, v vsakdanjem življenji le slabo spolnujejo. Povsod, kamor se človek ozre, vidi, da se le nasprotno godi: sovražijo se posamesni ljudje, sovražijo se celi narodi. — Od kod neki to? Gotovo ne iz teh bratovskih besed. Vse kaže, da ta pregovor tedaj ni resničen. Če pa ni resničen, kje je temu vzrok? —

Drugo vprašanje je torej: zakaj niso resnične te besede? Da niso resnične, to je nasledek izvirnega greha, glasi se odgovor ob kratkem. Ta nasledek se kaže že pri sinovih prvih staršev: brat je brata umoril! Kako bi se smeli nadjati, da bi se bratovsko ljubili ljudje, ki se morda še nikoli vidili niso, ker še prvih bratov ni edinila bratovska ljubezen? — To hudobno djanje je posnemalo še sto in sto hudodelcev tako, da je bratovska ljubezen že skor svoj pravi pomen popolnoma zgubila: vsak je skerbel le za-se, kakor volk v meji, in ni mu bil mar ne sosed, ne brat. Tako je narastla hudobija, da je potopil Bog spačeni svet in da je zadostiti hotel tako svoji neskončni pravičnosti. Ali tudi po občnem potopu zgreši človek pot prave ljubezni, ter zabrede v ravno take pregrehe, kakor poprej. Vzdigne se ošabna revna, stvar zoper večnega Boga in hoče sozidati stolp, ki naj bi segal do neba; — o prevzetnosti človekove! — Ali Bog, neskončno pravični in vsemogočni Bog poniža preošabno stvar in zméde ljudem jezik: naj se ločijo, ker nočejo mirno in v ljubezni živeti; ločijo naj se ne le telesno, temuč tudi duhovno, da se ne bodo umeli med seboj. — Tu je začetek narodov in začetek nam kaže, da se narodi ne morejo ljubiti, ker ločili so se ravno po ošabnosti, nastali so ravno po razpertiji. Zato se pa tudi sovražijo narodi še danes, kakor nas skušnja uči; sovražijo se še celo bratje enega in tistega debla, kar nam žalostno spričuje nesloga slovanska.

So li prelepe besede slavnega našega pesnika brez pomena? me morda že nejevoljen vprašaš, dragi bravec! Ne, ne — te besede hranijo v sebi jedro zlate resnice. — Kdaj bi torej bile resnične te besede? — Čisto resnične bi mogle biti le, ko bi človeški rod se ravnal po nebeškem uku Gospoda, ki nam je prinesel mir na svet; po njem bi se morali ljubiti vsi ljudje in bratovsko eden za drugega skrbeti. Ako tedaj hočemo živeti v pravi edinosti in se bratovsko ljubiti med seboj, moramo najprej ljubiti Njega, ki je vir ljubezni in miru; ljubiti moramo Boga, svojega vesoljnega Očeta, čigar

otroci smo; ljubiti moramo svojo vesoljno Mater sv. katoliško Cerkev, ktera nas ljubo sprejema v svoje naróče. Mater pa ljubimo, kadar spolnujemo njene zapovedi, ki so ob enem tudi Očetove, torej Božje zapovedi. V tem, in le v tem pomenu bi se ta lepa, sprelepa misel vresničila.

Ako pogledamo v perve čase keršanstva, vidimo, da je takrat v resnici bratovska ljubezen edinila ljudi in da so pobožni že na ti revni zemlji raj vzivali; toda, mili Bog! ta lepa dóba je zginila in se poslovala, morebiti za zmiraj na tem svetu; človeški rod je popačen, in težko je misliti, da bi vsi po imenu kristijani postali tudi kdaj v djanju kristijani; tedaj le unkraj groba in le góri nad zvezdami se bodo popolnoma vresničile prekrasne besede pesnikove: Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi.

J. Š.

Katoliška cerkev — skala Kristusova.

Te resnice ni prepričan samo vsakteri pošteni katoličan, pripoznati jo mora tudi drugoverec, ako le pazljivo in brezozirno opazuje katoliško cerkev in njeno zgodovino. Naj podamo danes svojim bravcem preimnitne besede protestanta Macauley-a, kateri tako-le govori o nepremagljivosti naše cerkve:

„Človeška moč pa politika, piše protestant, je ni nikdar na zemlji vstanovila naprave, ktera bi bila take važnosti, take stanovitosti, kakor je rimska katoliška cerkev. Nobena človeška naprava ne sega tako daleč nazaj, da bi bila vidila gerškega duhovnika svojemu Zenu (najvišemu maliku) darovati pa oroslane in kervoloke rise po rimljanskih amfiteatrih skakati in rjuti. Naj ponosnejše in najstarše kraljevske rodbine so kakor bi se bile še le včeraj začele, če jih primerjaš častitljivi versti rimskih papežev. V nepretergani versti nasledujejo ti rimski vladarji; od papeža, ki je mogočnemu Napoleonu krono djal na glavo, noter do unega v 8. stoletji, ki je Pipina mazilil in še daleč daleč nazaj, noter do tammih neznanih časov. Samo ponosna ljudovlada benečanska se tem vladarjem po starosti nekoliko primerjati more; ali tudi ta — o kako mlada je v primeri s cerkvijo katoliško! A tudi gerba benečanskega ni več, o zmagovitem njegovem brodivji le še zgodovina pripoveduje, papežev sedež pa še terdno stoji! Papeštvo stoji, dá, stoji — ono ne živari, ne propada, ampak polno življenja je, in v mladi moči se razcvita vsemu svetu v čudo!

Katoliška cerkev pošilja svoje misijonarje na vzhod in zahod, med divjake in med izobražence, danes kakor pred 1000 leti — misijonarje, ravno tako iskrene pa pogumne, kakor oni, ki so sred sovražnega orožja označevali Božjo besedo, in sovražnim vladarjem se danes

še ravno tako pogumno ustavlja, kakor se je uperla divjaškemu Atilu. Otrók šteje v našem stoletju toliko kakor malokdaj; kajti veliko več si jih je pridobila v Ameriki in Afriki od teh, kar je nezvestih postalo v Evropi. Njenih vernikov je najmanj 150 milijonov, med tem, ko bi jih vse druge krist. ločine komaj 120 milijonov naštele.

Ona je videla začetek vsih vlad, in nji je znano, kako so se začele vse vere, kolikor jih vidimo na dolgo in široko; kdo more terditi, da jih tudi ne bode vidila propasti vsih, kolikor jih je? Katoliška cerkev je bila že mogočna, ko so germanski narodje vsvojili si laške dežele, uničili rimljanske junake; ona je že kraljevala, ko je strašni Atila brezbrojne svoje čete po Evropi dervil, ona je videla vladati mogočnega Karola, ona je orožila in spremljevala navdušene križarske vojske — ona bo pa tudi v stari mogočnosti, krasoti in moči še stala, ko bo iz daljne Avstralije priromal popotnik, ter na razvalinah londonskega mesta sedé, si ogledoval mogočne ostanke propadle šent-Pavelske katedrale!

Velikrat slišimo, da je omika in učenost, ktera se širi dalje in dalje, zelo nevarna katoliški veri, da jo podira; protestantizmu pa da je vgodna, da ga krepi — iz serca bi tudi jaz priterdil tej prikazni — ali kaj, ker ni to res! Saj vidimo, koliko je v zadnjih 250 letih človeški um dognal, kako so ljudje napredovali na vsako stran; modroslovje, pravištvo, natoroznanstvo itd., o do kake stopinje se je povzdignilo! In kdo našteje vse bistroumne znajdbe pa premodre naprave? In protestantizem? — Mar moremo terditi, da se je tudi on v zadnjih 250 letih zdatno razširil, notranje okreplil? — Resnično ostane le to, da če se je kaj predrugačilo, spremenilo, predrugačilo in spremenilo se je le v prid rimsko-katoliške cerkve.

Mi ne pristavimo ne pičice ne; dosti so nam besede luteranove.

Ljudska šola.

Vikše šole učé in širijo samo visoko učenost, torej so le za posamezne učene stanove, nikakor pa za prosto ljudstvo. Ljudstvo namreč si služi svoj kruh navadno s trudom in žulji od mladih nog do sive starosti, zato nima časa v odraslih letih še hoditi v šolo in se mora naučiti že v brezdelnih otročjih letih za svoj stan potrebnih vednost in reči. Kje drugje pa se more naučiti ubogo ljudstvo teh za svoj stan potrebnih vednost, če ne ravno v domači ljudski šoli? Vsaj naj večja večina ljudskih otrók ne vidi potem nikdar nobene šole, ko nedeljsko zverši in dodela. Ljudska šola je tedaj prostemu ljudstvu pravo vseučilišče, za vero prva podlaga izobraženosti in naj močnejši steber njegove sreče. Dalje pa tudi še uči vsakdanja skušnja, da se napake, storjene v ljudski šoli, posebno pregreški v odgoji, ne dajo skor nikdar več odpraviti in poravnati; vedno rastejo in se širijo ter postajajo mnogim v pogubo.

Kako važna je tedaj ljudska šola in kako skerbno bi imela biti vravnana! Kako pazno pa previdno bi imeli pretchtovati pravi prijatelji ubozega ljudstva vse potrebe današnje ljudske šole, odpravljati neutrudno napake, boljšati pomanjkljivosti, pa tirjati tudi odkrito, brez strahu in stanovitno od šolskih oblastnij, naj vpelejo po skušnji poterjene premembe, ker tu velja vest čisto ohraniti! In kako vestno bi mogli gosp. očetje, kateheti in učitelji skupej za to tolikanj imenitno šolo skerbeti!

Kdor pa opušča in zanemarja v tej zadevi svoje dožnosti iz vzroka kakoršnega koli, škoduje svoji duši, škoduje mladini in dobri reči, je toraj dvojnega prekletstva vreden.

Po vodilih v „Danici“ 1. 2. 3. danih preglejmo in presodimo ljudsko šolo, kak sad nam danes ona rodi, je li zamoremo veseli biti ali ne?

Keršanska šola ima rediti najpred dobre kristjane in potem še srečne deržavljane. Kako spolnuje ljudska šola to svojo dolžnost?

Vprašam Vas gosp. očete in dušne pastirje vse slovenske okrajine: So li fare s šolo boljše v kerš. življenju od onih brez šol? So ljudje, ki so hodili v šolo, gorečniši kristjani od onih, ki niso hodili nič v šolo?

Odgovorite po večletni skušnji, po prepričanju svojega serca, Vi varhi kerš. življenja, Vi čuvaji sv. vere! Prav nič ne dvomim, da večina zmed Vas mi tako odgovarja: Sirovost, divjost in tudi nevednost zginjajo po šoli, ali gorečnost za vero in kerš. življenje se je redko kje pomnožila in zvikšala, marsikod pač ohladila in zmanjšala. Resničen ta odgovor terdi tudi sploh znana ljudska prislovica: Več šol, manj vere; bolj učeni, slabše živé. Za božjo voljo! kaj res v ljudski šoli tudi vera hira, kerš. življenje peša? Nikdo ne more tega tajiti, samo da primerja življenje prejšnjih dveh rodov z današnjim; pa res je tudi to, da vsega tega hiranja in pešanja v dobrem ni šola sama kriva, ker »lubi zglede z očitnim zapeljevanjem ajdovskih olikunov neskončno pohušuje verno ljudstvo. Ali kako more šola kaj kriva biti, ker se v nji po cerkvenih in cesarskih ukazih povsod uči kerš. nauk in mladina le k dobru napeljuje?

Gola istina je, da se uči in razlaga sv. vera; tudi to je resnica, da izšolani ljudje sploh več znajo kerš. nauka, kakor neizšolani — ali znanje še ni spolnovanje, ravno tega primanjkuje današnje dni, česar pa je precéj šola kriva.

Pri razlaganju sv. vere se pač um dobro obdeluje in spomin napolnuje, se pa tudi serce tako skerbno mehča, ogreva in za spolnovanje težkih zapoved vnema? Ni mar učenje kerš. nauka premerzlo, prelahkomišljeno, časi celo s šalo in norčijami sklenjeno, prepodobno učenju družih šolskih predmetov? O kako vse drugače učé pobožne matere, koliko sadu pa tudi rodi njihovo učenje! Ali ste jih kterikrat opazovali, ko so učile ljubo deco Boga spoznavati in po njegovih zapovedih živeti? Kar koli uči mati v tem oziru, vselej se godi kakor med molitvijo. Otrokok mora imeti lepo roke sklenjene, ne sme se smejeti, v druge reči zamikati; mati sama je nekako miloresnobna in obliva jo v obrazu žark serčne pobožnosti pa gorečnosti za božjo čast; govori rada od božjega očesa, ki vse vidi in povsod, od božjega ušesa, ki sliši vse in povsod; pripoveduje mične zglede dobrih otročičev, popisuje z neizrečenim navdušenjem in naj živejšimi podobami lepoto svetih nebes pa tudi grozo in terpljenje strašnega pekla. Tako uči mati, in ravno tako učenje in tako vedenje materno in detetovo pri učenju kerš. nauka napolnuje mlado pa mehko serčice s spoštovanjem in sveto grozo do vere in božjih reči ter globoko vkoreninja strah božji, ki se ne da kmalo za vselej izpuliti. Ktera umetnost tedaj pomaga, da materno učenje tako spešno kali in toliko sadu rodi? Sama ta, da gre učenje iz serca, pa zopet meri in zadeva serce. Mati sicer um obdeluje in spomin polni z nauki, ali naj skerbneje mehča serce, ter ga ogreva in vnema za spolnovanje še tako težkih zapoved božjih. Oh kako prav ravna priprosta neučena pa pobožna in za dete skerbna mati! Kaj ne gospodari naj bolje serce v vsakdanjem življenju, bolj ko pa um? Kakor hitro bodo tadaj serca za dobro bolj goreča in vneta, zboljšalo se bode gotovo tudi kerš. življenje. Da pa to ni samo prazna domišljija, prepričajte se.

Večina prvih kristjanov gotovo ni vzila toliko učena kakor današnje dni; nekteri, ki so se spreobrnili

z ajdov po čudežih o mučenju kristjanov storjenih, pa so bili potem hitro umorjeni, še skor nobenega učenja niso dobili, imeli so samo vero v Kristusa. Pa glejte jih, kako vestno in natančno so živeli, kako so premagovali vse napotja in zapreke, da so spolnovali zapovedi božje! Glejte jih preganjane, vjete, vklenjene, bičane, z grebeni tergane, žgane, pečene, razno in grozno mučene in strašno morjene samo za vero Jezusovo! V misijonih med ajdi manjka povsod mašnikov in učencikov, toraj nikakor ne morejo verni globokega in visokega podučevanja v sveti veri uživati, vendar pa nahajamo med njimi prvim kristjanom prav popolno enake zglede svetega življenja in nepremagane stanovitnosti v groznih mukah pa britki smerti ob času divjega preganjanja, kakor nam v novejši dobi obilno spričuje obširno cesarstvo Kineško. Pa ozrimo se bližej okoli sebe! Kristjani na Turškem, posebno gerškega zakona, so pač malo in slabo učeni kerš. nauka, ker dosti jih ne zna očenaša moliti; pa vendar so pripravljene vsako uro orožje zgrabiti in se do smerti bojevati zoper ohelega turčina, kadar jim skruni svetiša in zaničuje Isu-Krista. Kaj je tadaj navduševalo prve kristjane in še navdušuje kristjane med ajdi in turki, da radovoljno terpe, kri prelijajo in merjé za sveto vero? Mar visoka učenost; razsvetljen um? Gotovo ne, ker ju niso imeli; dalje je um merzel in ne ogreva nič, serce pa goreče in kipeče za božjo čast in zveličanje svoje duše premaga z božjo pomočjo vse napotja — tudi terpljenje in smert, dela viteze in mučenike. Te resnice nas do živega prepriča ženski spol. Od nekdanj že se imenuje „pobožni spol“ in gotovo je tudi še danes pobožniši od moškega, čeravno živi popolno v enacih okolišinah kakor ta. Odkod tadaj izhaja večja ta pobožnost; morda iz večjega podučanja? Menda ne odtod, ker živjajo ženske enako podučenje z moškimi. Odkod tadaj? Gotovo le iz mečjega, za božje reči bolj vnetega serca, ker živé ženske sploh bolj po serčnih čutilih kakor pa po umovih vodilih. Oné sveto vero bolj v serce in s srcem sprejemajo kakor moški, zato jih pa tudi bogoljubno serce lepo vodi in podpira v naj težavnejših vojskah. Ti zgledi so nam gotovo porok, da le goreče serce človeka navdušuje in priganja, močnodušno premagati vse napotja, zaničevati tudi terpljenje in smert, kadar gre za Božjo čast, za spolnovanje keršanskih dolžnost, za rešenje in zveličanje edine duše. Toraj je preimenitna dolžnost ljudske šole (pa tudi pridigarjev v cerkvi) ta: Pri učenju kerš. nauka naj se zravno potrebnega obdelovanja uma serce z vso močjo mehča, ogreva in za dobro vnema.

Oh le prežalostna je ta resnica, da se je že dolgo pri učenju kerš. resnic v cerkvi in v šoli um dobro obdeloval, ali serce se je bolj zanemarjalo ali celó merzlo pušalo. Sad tega ravnanja je pač ta, da ljudje zares znajo in vedó več kerš. nauka kakor nekdanj, ali spolnujejo ga dosti manj, živé dosti slabše. Nekdanj je prosto ljudstvo vživalo pač malo podučevanja (to vedó še vsi stari ljudje povedati), pa to majhno učenje se je godilo po zdatni materni navadi z mehčanjem serca in privajanjem kerš. življenja, zato je bilo življenje kristjanov vse drugače, zares keršansko ne pa ajdovsko.

(Dalje nasl.)

Morivec pa spovednik.

(Česki spisal Vács, Štule; poslovenil Deželanov.)

(Dalje.)

Prečudni zares so Gospodovi potje, nerazumljivi sklepi, v vsem pa, kar sklene, v vsem in nad vse je ljubezen! Patriku je bila velika dobrota nagla bolezen, ki ga je položila na posteljo; zljajšala mu je gorjé, ki je sicer čakalo ga? Sloveči vladika je po zdaj imel pri

sebi bolnika in čul tako rekoč noč in dan pri njegovi postelji. Véstni zdravnik je silo skerbel, da bi gorečemu duhovnu in blazemu sinu nesrečne matere ohranil življenje. Mati je vsak dan prilezla k bolniku, ali nobenkrat je niso same pustili pri njem. Blagi starček se je bal, da bi izvedavost materinega serca še enkrat vžgala boj ljubemu duhovnu, zato se ni nobenkrat genil od njegove postelje, kedar je bila mati pri sinu, še ne toliko, kar bi trenil z očmi. To je res nekako bolelo jo, da-si jo je sicer tolažila tako nenavadna vladikova ljubezen do njenega sina.

Vse je ljubeznjivo skerbelo za duhovno zdravje, kolikor in kakor je kdo mogel. Duhovni in verni so goreče molili za-nj. Podpirale so ga miloserčne vladikove besede in to je pomoglo. Vsak dan mu je bilo boljše; — blesti je nehal kar nenadoma, zdravje pa se je vendar le počasi vračalo. V štirih tednih je toliko okreval, da je zopet mogel sprehajati se po sobi. Modri oskerbnik ga je blago pripravljaj in podpiral, da je mogel prenesti težko rano, ki je zadela vso rodovino: bratova smert na morišču! —

Ta čas, ko je duhoven Patrik v hudih sanjah večkrat blel o svojem bratu in terdil, da je nedolžen, v tem času se je sošla v Dublinu porota. Rzsoditi se je imela tudi stotnikova osoda. Komur so bile znane okolnosti in kdor ni hotel podirati občnega prepričanja, ta je lahko vidil žalostni konec. Zaperti in, kakor se je sploh sodilo, pravi morivec je sicer vselej terdovratno tajil, česar so ga dolžili; rotíl se je in Boga klical na pričo, da je nedolžen, toda kar je tajil jetnik, to so poterdile nesrečne okolnosti. Dà, še predno se je bila sošla porota, sodil je vsak tako, da je stotnik pravi morivec. Večina glasov je tudi med porotniki tako rzsodila. Sodba je tako sklenila, naj ubozemu rabelj na vislicah stare zatilnik.

Ta rzsodba je zelo osupnila Dublinčane, dasiravno se niso nadjali družega. Vsem sta se smilila dobri duhoven Patrik in blaga mati. Njuna sramota in grozna žalost jim je genila serce. Začeli so zmajevati tudi tisti, kateri so častniki ostro sodili prej. Genila jih je njegova nenavadna tihost in pokojne misli, ko se je zagovarjal in prostodušno in mirno dokazoval svojo nedolžnost. Dà, njegova nesreča je ljudstvu tako globoko segala v serce, da se je vrad začel bati, da se ne bi ljudstvo spuntalo, kedar ga popeljejo na morišče. Straža je morala krotiti množico. Zato so jezdicí, ko se je razdanilo, precej začeli švigati po ulicah in bobni so peli od vseh strani.

Ta dan je bil res žalosten, najžalostnejši pa za ubogo mater. Njeno serce je verjelo sinovim besedam: vedila je, da je nedolžen, pa vendar je obsojenega vidila na vislicah. Serce bi jej počilo v obupljivosti, ali podpirala jo je vera, ki se je bila terdno vkoreninila v njenem sercu in v vsem njenem življenju. Vladika in sin sta jo tolažila in podpirala, kakor angelja varha. Duhoven Patrik je toliko okreval, da je mogel še enkrat govoriti z obsojenim bratom. Vladika sam ga je spremlil v ječo. To je bil pač žalosten pogled! Brata sta si pala na persi, pa reví kar pregovoriti nista mogla; britki jok jima je bil zaperil besede. „Jaz sem nedolžen!“ zaihtil je obsojeni. „Verujem, da si nedolžen.“ poterdil mu je duhoven. Ali zaupaj v Boga! Bog ti poverne, Bog te povikša!“ To je bilo vse, kar je mogel spregovoriti, sicer tako zgovorni propovednik pri sv. Petru.

Tudi vladika je to močno genilo, toda iz početka je le molčal. Še le, ko je huda notranja žalost v vročih solzah priplavala na dan, začel je pobožni starček hladilo nebeške tolažbe bratoma liti v serce. Duhovnu Patriku, da-si je serce merlo v persih, vendar je bilo

vse to gorje skriven sklep neizrekljive Božje ljubezni, kajti preverjen je bil, da je brat nedolžen. Toliko hujše pa je bilo obema, ker sta vedila, da jima bode žalost umorila mater. Vedila sta, ako se ne utolaži, da ugasne; ali priporočala sta sebe in njo Bogu, prepustila življenje in smert Njegovi sveti volji in naposled tako junaško poslovila se, da je vladika kar stermel. Hvalil je Gospoda, ker jima je tako očito poslal sv. Duha, naj bi ubozima bratoma o grenki uri britke ločitve vdihnil svoj dar: moč v terpljenji. Obsojeni je na kolena pal pred dostojnega starčka, objel mu jih, hvalil ga za serčno ljubezen do brata in poprosil, naj bi mu dal blagoslov na težko pot. Dobrotljivi viši pastir je vzdignil svoje častitljive roke in položil nesrečnemu na glavo. Solze so se mu uderle iz oči, iz dna serca pa so mu izdihljeji tihe, ali goreče molitve kipeli k usmiljenemu Očetu. Tako je vladika blagoslovil milega nesrečnika, potlej pa po očetovsko pritisnil na svoje serce, obrisal si solzno obličje in lep križec podal ubozemu, naj bi se na poslednji poti tolažil z njim. Naposled je pomignil duhovnu Patriku, potlej pa odšel z njim domú.

To se je godilo ravno dve uri pred obsojenčovo smertjo. Vladika, domú pridši je služil sv. mašo za-nj in za njegovo žalostno rodovino. Pri sv. maši je bil Patrik in njegova mati. Njena žalost se je nekoliko potolazila. Poterto serce se jej je vsaj toliko ojačilo, da je mirno in serčno pričakovala za njenega sina tako strašne ure. Skerbni vladika je svetoval jej, naj z duhovnom Patrikom ostane v njegovi kapelici. Po sveti maši je pobožni viši duhoven s Patrikom začel „Officium defunctorum“ moliti za obsojenca; mati pa je s tihimi izdihljeji in z vročimi solzami spremljala njune molitve.

Ko so bile v vladikovi kapelici molitve za-nj, takrat se je obsojeni stotnik pripravljaj na težko pot v večnost. Spovedal se je bil že prejšnji večer in potlej je molil vso noč. Zjutraj je bil prišel vladika z bratom, za njima pa precej spovednik. Ta je še nekoliko pomolil z njim, potlej pa je obsojeni stotnik „z Bogom“ rekel ječi. Z neizrečeno gorečnostjo je prejel presv. Rešnje Telo in to je vso žalost vzelo njegoví duši; postal je junak. Na znamenje k odhodu je serčno vstal in ravno tako obnašal se, kakor bi ga slava klicala na bojišče. V roci križ, dragi dar od vladika, šel je moško. Oko mu je gorelo in serce topilo se v globini Gospodove ljubezni. Spovednik mu je bil do zadnjega na strani. Tu mu je rabelj najprej zlomil „viteški meč“ in poteptal „žlahni gerb,“ potlej pa je obsojenca, ki je poln zaupanja k nebesom obrnil svoje oči, verv ovil okoli vratú; noge izpodbil mu — in brat duhovna Patrika je na vislicah izdihnil svojo dušo. (Dalje nast.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Spet smo dobili z Dunaja do gosp. Jerana prav častno pisanje, v katerem so 10. t. m. prevzvišeni gosp. apostolski Poročnik razodeli, da so sv. Oče hvaležno sprejeli unkrat poslana darila in da vsem darovavcem podelijo apostolski blagoslov... „ipse Eminentissimus Card. Antonelli ea omnia exhibuit Beatissimo Patri. Sanctissimus Dominus benigno et grato animo excepit luculentum illud filialis devotionis testimonium, maximeque commendavit studia, quibus Dominatio Vestra, tanquam folii „Zgodnja Danica“ Director, ad praedictas oblationes colligendas zelanter incubuit. Insuper tum eximio istius Dioecesis Vicario Generali, qui ad praedictum finem suam quoque laudabilem dedit operam, tum Dominationi Vestrae admodum Reverendae, nec non singulis oblatoribus Apostolicam impertitur Benedictionem, omniaque bona et prospera adprecatur a Domino. Velit

Dominatio Vestra de rebus hujusmodi omnes, ad quos spectant, facere certiores etc.

— Po ameriškanskih časnikih gre novica, da so Pij IX privolili na prošnjo, da so naš rojak premil. g. škof Friderik Baraga prestavili svoj škofovski sedež iz St. Mary-a v gornjem Michiganu v Marquette, in da se v prihodnje tudi imenujejo po tem mestu.

— Zavoljo posebnih zadržkov bode bratovšina presv. Rešnjega Telesa razstavo cerkvene obleke pri nunah Uršulinkah napravila letos še le križev teden. Kaj več o tem tedaj.

V nedeljo 15. t. m. je obhajal tukaj v frančiškanski cerkvislovesno novo mašo nadepolni P. Konstantin Popovič. — Popoldne pa so pokopali blago gospo trgovskega opravilnika Več-a, po rodu Jenač, ktera je lani mesca grudna iz protestanske stopila bila v katoliško cerkev. Bila je ranjka veselega duha in dobrega serca; čutila je že mnogo let posebno nagnjenje do katoliške cerkve, in malo pred smertjo je še sama spoznala, da se zavoljo te svoje stopinje ni nikdar pokesala.

— Častitega knezoškofijskega konsistoriuma šolska okrožnica, ktero je 1. aprila v izvirnem jeziku nam bil prinesel Učiteljski Tovarš, gre, kakor „Zukunft“ pripoveduje, po vseh listih slovanskih. Stermé so jo sprejele Novice s Slovencem in Triglavom vred in jo zdaj sodijo in presoajo. Laibaharica jo je neki dobila iz nemške Gracarice (Gr. Z.). Danica je toraj ne bode popisovala.

— Ker se približuje majnik, mesec Marije Device, in z njim vred ljuba nam šmarnična pobožnost, naj priporočimo v ta namen nekatere primerne bukve: Marija Devica nebes in zemlje Kraljica itd. Spis. L. Pintar. Veljajo v usnju 1 gld. 37 kr. — Slava Marije I in II del, v usnji vsak po 1 gold. 5 kr. — Šmarnice za nedelje nabral J. Volčič, 1856, v usnji 60 kr. — Serce Marije prečiste Device, sp. L. Jeran, v usnji 84 kr. — Mariin mesec ali cvetlice M. D. sp. l. 1859 L. Jeran, v usnji 74 kr.; tako tudi Šmarnice sp. Jeran za l. 1861. 1863. 1865, ki veljajo v usnji prve 1 gld., druge pa 90 kr. Šmarnicam za l. 1865 se je pridjala zdaj sv. Maša z Lavretanskimi litanijami vred, ki se tudi posebej dobiva pri g. Gerbarji. Tudi se ondi dobivajo podobice v spomin prve spovedi (1 gl. 40 kr.), in v spomin na prvo sv. Obhajilo (3 gold. 45 kr.) s primernimi besedami in molitvicami.

— Velika beseda, ktero je velikonočni pondeljek v pomoč ubogim Dolencem v gledišču napravila bila naša Citavnica z Južnim Sokolom, se je lepo in blago obnesla, ker dobili so ubogi čistega dohodka 415 gold. 34 kr. Slava!

— (Dopis). Slovanom vdani politični dnevnik „Zukunft,“ ki izhaja na Dunaju, se priporoča Slovencem, ker je dobil si dopisovatelja tudi za slovenske reči. Razun tega obrača pozornost na svoje redne dopise iz ogerskega zbora. Velja na mesec 1 gld. 30 kr., na čertert leta 3 gld. 50 kr.

— Poslednje Novice pišejo, da se je popotnikom v Jeruzalemu sitna zgodila, ker si je Tuvora zavdal sebi, ženi in trem otrokom, denar pa zapravil, in da se popotniki prve dni majnika domú pričakujejo. Med njimi tudi gg. Jeran in Šranec. — Ali omenjena gospoda nista pri tej družbi, in Danica je sama v 3. l. tega leta v dopisu s Ponikve svarila pred „Tuvorovim radostnim potovanjem“. Rojaka naša sta pri družbi, ktero vodi dunajski komisarijat za sveto deželo, kakor jo je vodilo poprej Severinovo društvo, in o tej družbi piše 29. marca vodja gosp. baron Eberl v Volkstr. 17. aprila, da so dotlej bili družniki vsi zdravi in prav veseli. — Nasprot se pa ravno ondi bere, da se o Tuvorovcih še nič prav ne vé, in da je celo sam

vodja napadel nekega tovarša duhovna bavarskega. Ta se je pritožil pri konzulu v Jeruzalemu, uni pa je pobegnil, in ker ga je telegraf v Jafi došel, so ga pritirali nazaj v Jeruzalem.

Iz Ljubljane. Z. († Kaplan Blaž Sušnik.) Velikonočni četrtek so zakopali v Knežaku zemske ostanke g. Blaža Sušnik-a. Naj omenim nekoliko rajnemu součencu v spomin; ker bil je Blaž res blag človek, marljiv učenc, iskren domorodec, goreč in pobožen duhoven. Gladko mu je tekla pismeno in ustmeno že učencu na ljubljanski gimnaziji slovenska materna beseda. Leta 1854, ko odstopijo ranjki ljubljence mladine, katehet Jožef Globočnik od učiteljstva, zloži jim v imenu četrtošolcev, kar na prostega četrtošolca gre, krasen sonet. V 7. gimnazijskem razredu sklenemo učenci sami se izurjevati v spisji. Spisujemo toraj lista „Concordijo slovensko“ in „Concordijo nemško“, kraljuje pa vendar med slovensko in nemško lep mir. — Slovensko je vredoval z drugim tovaršem vred naš Blaž. Prinašala je mnogoverstnega za tiste leta prelepega blaga v vezani in nevezani besedi. Dobil je slovensko „concordijo“ pozneje v roke prof. A. Janežič, ter je porabil nekatere spise. Pride 1858. Vodnikova stoletnica in „Vodnikova spomenica,“ ki hrani tudi dobro pesem našega Blaža, osmošolca. Dopisoval je ranji rad slovenskim knjigam in časnikom, ki jih je bral koj od prvih let tako redno, da mu ne vem enacega učenca braveca tistih let. Kar pa je pisal ranjki, bilo je živ ogled notranjega njegovega: poštena beseda poštenega serca, izgled sedanji mladini, ki zahaja tako rada na polzko ter nevarno polje. V semenišči je bil naš Blaž, že po starosti veliko nad nekterimi svojih součencev, pravo središče tistih pogovorov, ki je imajo nekteri bogoslovci po večerji do ure, da jim zvon vleva k večerni molitvi v kapelo. V sobi, kjer je bil on, bila je to uro zmiraj družbica zbrana ter govorila marsikaj, pa le spodbudno blago. Pridno spisuje rajni Blaž v „Lipo,“ list domačih vaj, in dela pri knjigi, ki so jo prof. dr. Vončina navštovali bogoslovcem prestaviti iz nemškega na slovensko: „Življenje sedanjega sv. očeta Pija IX,“ ktera je pa ostala doslej v rokopisu. Bliža se součencem razhod po 4. letu. Spomin ter bratovska molitev: to je bilo vošilo naše o razhodu. Spiše zato rajni Blaž list: „Naš dogovor pri ločitvi,“ ki se je dal lično tiskati, da ima vsak nas enega v lastnino. Dogovorova točka III. se glasi: „Kadar po božji sv. volji kdo izmed nas umerje, hoče vsaki tovarš (16 vseh), kakor hitro je mogoče 1. za mir in pokoj ranjcega darovati tri sv. maše, 2. na tihem obmoliti en nokturn in „officium defunctorum cum laudibus.“ Podpišemo listino in ranjki pravi: „Za mene bote pervega maševali.“ Lep spomin smo si pripravili s tim, ker gine součenca, ko pomisli: 45. sv. maš se je ali se bo toraj kmali bralo v raznih krajih za ranjcega součenca Blaža. Kako lepa dušna vez med součenci, kako lepa pomoč še po smerti. Prišel je rajni leta 1862 v Knežak za kaplana, kjer je 3. t. m. sklenil svoje blago življenje. Zadnje dve leti so ga imeli fajm. g. Ign. Mali dobrotno pri sebi; upamo, da bo zvesto povračal jim skazene dobrote s svojo priprošnjo v nebesih. Dolzega življenja si sam in mu tudi drugi nismo obetali, ker, kar časa ga poznam še učenca, je bolehal za neprijetno boleznijo. Iz prijateljskega tudi Danici namenjenega lista g. J. B. iz Notranjskega naj posnamem o ranjkem to-le: Posebno smo morali čuditi se njegovi poterpežljivosti v boleznii. Več kot dve leti je bil grozno grozno bolan. Pa vse je voljno vdan v Gospodovo voljo prenašal. Podoben je bil pobožnemu Jobu, čegar truplo je bilo polno naj britkejših ran. Njegova bolezen je bila podobna Jobovi boleznii, njegova vdanost in poterpežljivost Jobovi poterpežljivosti, kajti

v naj večih bolečinah bil je vedno jasnega lica in dobre volje. — „Naj se zgodi božja volja“ — imel je navado djati. — In celo gorenski kmet mi je pravil od rajnega posebne poterpežljivosti v boleznii: „Saj je Jezus še več terpel,“ tako je rekel vsakemu, ki ga je miloval, tako se je samega sebe tolažil.

Za keršanstvo in domovje vneti duhovnik, upamo da si pri Bogu, toraj prōsi za nas, naj bolj prōsi za součenca, ki zvesto molimo zate vsled „dogovora,“ ki si ga zložil pred 4 leti sam. Bodi priprošnjik vsem, ki so vajeni žalovati tudi po slednjem kaplanu, ki prezgodaj umerje morebiti v veliko zgubo cerkvi in domovini.

Z Ježice. Burja. Ježica ima podružnico Stožice kjer je cerkev sv. Jurja in pokopališe za vso faro. V tej cerkvi blizo velike ceste proti Ljubljani je stransk darilnik ali altar v čast matere Božje sedem žalosti. Kakor ljudje pripovedujejo, je zavoljo te podobe cerkvice sv. Jurja nekđaj slovela; zdaj pa imajo le domači farmani še veliko zaupanje do matere Božje sedem žalosti v Stožicah ter se ji v mnogih potrebah priporočajo in sv. maše tje najemajo. Da to zaupanje ni prazno kaže naslednja prigodba:

Pred devetimi leti sta živino pasla deklica stara 12 let in mladeneč tudi te starosti oba iz Stožice. Med mnogimi pogovori pravi mladeneč: „Jaz sem slišal, da je neki človek v Ljubljani kamniček v svoje uho vtaknil in glej, pri ustih mu je skozi prišel.“ Deklica reče na to: „Čakaj bom pa tudi jaz to poskusila.“ Pri ti priči pobere kot lešnik debel kamniček ter si ga vtakne v uho. Ali joj! kaj se zgodi? Kmali čuti silne bolečine v ušesu in otekati ji začne. Deklica pribeži k svoji materi ter jo prosi pomoči.

Mati ne more kamnička iz ušesa spraviti, kajti pregloboko se je že vlezal; za to jo pa berž pelje v Ljubljano v bolnišnico. Zdravniki prec poskusijo kamniček deklīču potegniti iz ušesa, pa brez vspeha, torej jo obderžijo tri tedne v bolnišnici, pa vse zastonj, kamnička ne spravijo iz ušesa. Že povē neki zdravnik staršem, da se deklīču ne da pomagati, še obnorela bo in kader kamniček mrengo v ušesu prejē, bo deklica umerla.

Čez tri tedne pošljejo deklico iz bolnišnice staršem nazaj, pa s kamničkom v ušesu, zavolj kterega silne bolečine terpi. V tej veliki nadlogi veli mati svoji bolni hčerki, naj se prav zaupljivo priporoči materi Božji sedem žalosti v cerkvi sv. Jurja v Stožicah ter kupi četrteink laškega olja, da cerkvenik svetilnico pred darilnikom žalostne matere Božje prižge, ktera naj čez noč gori.

To se zgodi in bolna deklica mōli s posebno gorečnostjo tisto noč, in z veliko zaupljivostjo mater Božjo sedem žalosti v svojih bolečinah na pomoč kliče. In glej, uslišana je! Zjutraj nekaj posebnega čuti v bolnem ušesu, pritisne nanj roko ter nagne glavo po strani in glej, kamniček v roko pade ves kervav!

Deklica zdaj popolnoma ozdravi, in tudi uho je nepokvarjeno, nič ni oglušela, zdrava in terdna je ter služi za deklo v drugi fari. Vso to prigodbo mi je pravila nje sestra od besede do besede. Kdor bi utegnil dvomiti nad to prigodbo, naj popraša v Stožicah hišne številke 21 pri Kovaču; saj tudi še oče te zdaj 21 let stare hčere Marjane živi.

Naj je ta prigodba tukaj povedana v čast matere Božje sedem žalosti v Stožicah in v spodbudo vernim, da v svojih mnogoterih nadlogah z zaupanjem k nji pribežijo in na pomoč kličejo Marijo, zdravje bolnikov.

Iz zgornjega Tuhinja. † Človek v posvetnih opravilih rad pozabi svojega večnega namena, časne dobrote više ceni od nemiljivih, in duh njegov postane mlačen v skerbi za izveličanje neumerjoče duše. Bog sicer zmirrom opominja človeka po vesti, po dobrih in keršan-

skih bukvah, po svojih namestnikih; posebno se pa to godi, kedar se človek za nekoliko časa odtegne posvetnim opravilom in edino le skerbi za zveličanje svoje duše. Sv. Frančišek Salezijan pravi, da se ura mora vsaki dan naviti, ali vendar jo je včasih treba na drobno osnažiti; tedaj je priporočal vsako leto kakošne posebne dni v premišljevanje, kar se zgodi pri duhovnih vajah ali tako imenovanih eksercijah in pri ljudskem misijonu. Nepretergana versta pobožnega premišljevanja pretresa človeško srce in ga navdaja z zveličanskim strahom; svet in posvetne reči človek vse drugači pogleduje kakor sicer in vse ga bolj vžiga k bogoljubnemu življenju.

K cerkvi sv. Jožefa v Celji so ranjki knezoškot Anton Martin Slomšek l. 1852 poklicali čast. očete Lacariste, in v svoji prvi pridigi dne 26. septembra so omenili, da so poklicali te mašnike v ta namen, da se bodo združeni z duhovniki bojevali zoper troje zlegov, kateri nam danes žugajo, namreč zoper nejevero, družinski razpad (socijalizem) in prekucijo. Kakor dobrotljivo solnce s svojimi žarki merzlo zemljo ogreva, tako ogrevajo ti sinovi sv. Vincenca mlačne srca v ljubezen Božjo. Vsako leto imajo v domačem samostanu eksercije za različne stanove, in hodijo naprošeni tudi po farah, da vodijo ljudske misijone, kakor se ravno sedaj godi v zgornjem Tuhinju pri farni cerkvi B. D. Marije.

V prvi polovici preteklega stoletja so obhajali po raznih krajih ljudske misijone z velikim pridom*); zadnja polovica unega stoletja pa ni družega vedila, kakor napadati sv. vero, grajati, zaničevati in zatirati keršansko katoliško življenje, katero se očitno kaže v bratovščinah, procesijah, v samostanskem življenju. Od ljudskih misijonov tedaj ni moglo biti ne duha ne sluha. Ali sedanji čas, ko nevarnost za sveto vero naraša, so jeli skerbni duhovni misliti na ljudski misijon, da se reši in ohrani, kar je mogoče.

Kar se dan danes po svetu godi, in v raznih družtvih govori, se vse očitno pripoveduje v časnikih in svetu naznanuje. Tu zvmemo na drobno, kdo je govoril, kaj je povedal, kdo je lepo igral na glasovira, kdo na goslih, in kako je iskrene govornike in umetnike vse očitno hvalilo. Ne da bi hotli to ali uno reč grajati, marveč Danica povsod rada pohvali kar je hvale vredno; naj pa tudi sedaj, kakor katoliško-cerkven list, bolj obširno in na drobno našteva, kako se obhaja ljudski misijon v gornjem Tuhinju; naj pove, kako se ga verno ljudstvo vdeležuje, kaj in kako učijo možje, ktere svet tako rad zaničuje, ker jih ceniti ne ve, kako napadajo in preganjajo vernim iz srca vnmarnost in mlačnost ter jih spodbadajo v čednost in nravno življenje. Podamo pa te verstice, kakor nam dohajajo iz spretnege peresa častitega gospoda, kateri se sam vdeležuje tega misijona.

Priromali so jo v gornji Tuhinj častitljivi očetje Lacaristi: Jakob Hrovat, Jožef Premož, Anton Chovalek, 7. t. m. to je v saboto o 1/27 zvečer ravno med litanijami, ki so jih domači gospod prepevali. Kakor povsodi, je bila tudi tukaj njih prva pot v cerkev. Ljudstvo, kakor hitro gospode zagleda, nekako po cerkvi zašumi: so že tukaj — in od samega notranjega veselja se je pri mnogem vidilo, da so mu solze v očeh igrale. Po kratki molitvi in dokončanem blagoslovu so bili v farovž spremljeni. 8. t. j. v nedeljo je o 5 uri g. Jožef (prosto ljudstvo jih kliče le po kerstnem ali klosterskem imenu) maševal, o 1/26 je domači gospod imel sv. mašo z blagoslovom,

po kateri je g. Jožef prav iskreno ljudem priporočeval potrebnost pokore, da je ne odlagati prvič zavoljo časa, drugič zavoljo milosti (gnade), tretjič zavoljo moči zmožnosti. In po pridigi je bila tiha sv. maša. Že zdaj je bilo bogaboječih duš, da se je spovedovalo do desetih. O desetih je g. Anton 1/2 uro dolgo pridigoval. Razlagoval je namen sv. misijona; priporočeval pripomočke, tistega se z dušnim pridom vdeležiti: Boga prositi milosti; se Marii priporočevati, in se tudi sam truditi: prvič da se spozna, svojo vest sprašuje, kakor je v katekizmu od spraševanja vesti nauk sploh priporočen; drugič da se človek svojih grehov čisto obtoži. Tudi je prav veliko od velike (general) spovedi govoril, komu da je potrebna; kaj da naj stori, kdor želi pravo veliko spoved opraviti. Oba pridigarja, prvi kakor drugi sta greh s kladvom s tim na glavo tolkla, da naj grešnik o tacih okolishinah nikar greha ne tolaži, kakor mnoga mati s svojim detetom počne, ki takrat joka in tarna, ko se mati od doma kam spravlja, ter ga objema in gladi: Le tiho, le tiho! saj bom kmalo, kmalo nazaj prišla, in potlej bova spet vkup; ampak da naj se resnično pobješa, za svoje grehe zadostuje — potlej pa od Boga zaupljivo pričakuje, da mu bo prizanesel, odpustil. — Popoldne ob treh so bile pete litanije. H koncu pridejo vsi trije misijonarji k altarju, ter „Veni s. Spiritus“ in druge molitve z odpévi odmolijo. In zdaj še le se prične pravi misijon in sicer najpred za z a k o n s k e ž e n e. (Dalje nast.)

Iz Tomina, 10. aprila. Že večkrat sem bil namenjen poslati „Danici“ kratek dopis, v katerem bi pokazal njenim častitim bravcem živi biser, ki je ponosen kinč naši tominski fari; naj torej zdaj zveršim svoj namen. Ta živi biser, da brez vseh ovinkov povem, je naši fari zadnja na izhodu ležeča v a s, ki jo imenujemo na Lubinji.

Ne najde se po moji misli kmali tacih občinjanov, pri katerih bi se bile stari slovenski čednosti, gostoljubnost in pobožnost tako nepokvarjeni ohranile, kakor pri naših Lubincih. Dopade mi sicer dvorljivost (kerjanca) omikanih Dunajčanov, pa njene vrednosti vendar ne morem meriti s prijaznostjo tih priprostih seljakov, kajti una je, če mi jo pustite tako imenovati, le olikana malarija, ta pa je naravna lepota. Imel sem priložnost sam skusiti in drugi so mi pravili, kako ti ljudje radi vsacega poštenega gosta sprejemajo. Nič se jim pri tacih priložnostih ne smilijo nar boljši reči, ki jih imajo pri hiši, samo da gostu pogodijo.

Lubince pobožno čutje pa še posebno veže na njih duhovne pastirje. Če jim ti kaj nasvetujejo, bodi lahko ali težko, spolniti se mora. To nam dokazuje prekasno delo, ki so ga Lubinci ravno to preteklo leto doveršili. Svět verlega duhovna gospoda Dragotina Pencina, da bi se namesto stare, razpadu se blizajoče kapele, ki je stala v neprijetnem stranskem kraju, daleč proč od vasi, sozidala nova okusna cerkvice na ravnem polju pri cesti, ravno pod vasjo, kjer je celi vasi nar bolj na rokah, — ta svet pravim je bil kaljivo seme, ki je padlo na dobre tla, tako da je v neverjetno kratkem času obrodilo zaželeni sad. Iz krasne misli je v enem paru let prišla še krasnejša cerkvice, ktera vsacega svojega obiskovavca s pobožno radostjo napolnuje. Lubinci so nam v tem pokazali, koliko terdna volja premore. Dasiravno je bila tudi pri njih kakor po drugih krajih velika stiska za dnarje, spravili so vendar v prav kratkem času po prostovoljnih doneskih velik znesek skupaj. Cerkvica je namreč stala okoli 3000 gld. in cerkveni zalog ni pripomogel več kakor za 300 gld. To pač ni malo za majhno občino, ki šteje komaj 300 duš. Nar večji zasluge pri izpeljevanju omenjenega dela si je pridobil verli občinski starešina in cerkveni klu-

* Tako na pr. sta vodila ljudski misijon v spodnjem Tuhinju ali v Smartni dva oo. Jezuita iz tovarstva ljubljanskega l. 1746, ki se je bil pričel v saboto pred hiškošno nedeljo. Obhajal se je spridoma, pa vendar ne več tako goreče, kakor l. 1725, pravijo zapisniki.

čar Jan. Kragulj iz Lubinja. Njegove neutrudljive prizadeve in obilne daritve mu ohranijo nepozabljiv spomin.

Zadnjič ne smem pozabiti še onega daru, s katerim je mili stvarnik Lubince še posebno obdaril. Dal jim je namreč pevske gerla take, kakoršnih ni po deželi drugod in jih tudi po slovečih mestih nisem dobil. Mislim, da je pravi izraz zadel neki mlad duhovnik, ki je rekel, da Lubinci imajo sreberne glasove. Škoda da ti ljudje nimajo priložnosti svojih naravnih zmožnost tudi umetno izobraziti. Žal nam je torej bilo, da domoljubni in obče spoštovani duhovnik gosp. Janez Jug ni mogel svojega hvale vrednega začetja v umetnem pevskem podučevanju lubinske mladeži nadaljevati. Z Bogom!

Praga 5. m. tr. — n. V poslednjem listu českega časopisa za katoliško duhovščino sem bral zanimiv in tehten spis o avstrijskih gimnazijah z napisom: Ali pripravljajo naše gimnazije v resnici za bogoslovske nauke? Spisal ga je profesor, ki je, kakor sam pové, že veliko premišljeval o prednostih in pomanjkljivosti naših srednjih šol. Ker se ravno sedanji čas bolj kakor doslej tudi pri nas poprašuje, kje da tiče vzroki slabega napredka in revnega sadu naših gimnazij, podam tu tudi Slovenscem prosto posnete nekatere čertice iz tega jedernatega spisa, zlasti zato, ker se iz njega glasé tiste misli, ki so bile ravno v Danici že razodete; naj bi jih možje, ki jim je blagor mladine pri sercu, dobro prevdarili in potem skušali z združenimi močmi odpraviti, kar je slabega in nadomestiti z dobrim. Se ve, da imajo gimnazije po Slovenskem — slovenske gimnazije jih ne morem imenovati — še druge napake posebej, o katerih menim poznej kaj omeniti. Naj govori najprej pisatelj v omenjenem časopisu.

Ko je bila leta 1850 po avstrijskih gimnazijah vpeljana sedanja naučna osnova, govorilo se je mnogo o njej med učeni in dostikrat tudi hudo prepiralo o njenih prednostih in pomankljivostih. Priverženci njeni so delali sarkastične opazke o prešnjih vstavilih filozofičnih in topili in poniževali so stare učilišča, zlasti za to, ker niso gojile prirodnih ved. In kakor že sedaj menda več drugač ne more biti, da se mešajo v naj važneje reči tudi ljudje, ki nikakor niso k temu poklicani, ljudje, katerih razum je deleč od tega, o čemur hočejo podati dobro razsodbo: tako se je godilo tudi takrat za stran nove naučne osnove. Kdor se je v onih letih marljivo vdeleževal teh važnih razprav, ima gotovo še dobro v spominu, kako je tedanje učiteljstvo na gimnazijah v veliki večini bilo teh misli, da novi načrt v primeri z onim, kterege mesto je nastopil, ne more biti porok blazega in resničnega napredka na polji vednostnem. Našlo se je pa tudi v verstah učiteljstva, še več pa med uradnimi in nemško-židovskimi novinarji, feuilletonisti in literarnimi diletanti premnogo tacih, ki so pozdravljali in razglaševali prenaradbo avstrijskih gimnazij za zlati vek v zgodovini vede in omike! Hrupni hvalospevi so se razlegali tudi v mnogih programih, izdanih vsled nove naredbe in da bi tudi sence ne manjkalo k vzvišenju svetlobe: so bili razglaševani nasprotniki osnove s pravo prusko delikatnostjo za neosvetljene in nedelavne mertvolazce, ki se samo za to jezé na očiten napredek, ker jim nalaga več dela; za neskerbnike, ki se ne potrudijo toliko, da bi sami vžili in družim delili sad, ki ga je rodil čeversti duh germanski na polji vednostne metode.

Zdaj že teče 16. leto, kar se podučuje na avstrijskih gimnazijah po novem načertu. Kdor bi se potrudil, da bi ohranil živo v spominu znanosti, zlasti pa formalno doveršenost nekdanjih licejstov primerjal z vednostmi sedanjih gimnazijskih abiturjentov, — ta bi mogel podati dobro razsodbo, ali je sedanja osnova v resnici srečen napredek k boljemu, ali pa je znabiti korak

nazaj k manj dobremu, kakor je bilo, kar smo imeli poprej. Mi se tacega dela nečemo podstopiti, omenimo pa dve reči, ki se nam zdite velike pomanjkljivosti sedanje naučne osnove po gimnazijah, ki imajo pripravljati za više nauke sploh in za bogoslovje posebej. Veliko pomanjkljivost imenujemo popolno zanemarjenje filozofije in stilistike ali formalne izurjenosti sploh.

(Dalje.)

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Avstrija. Vojska nam žuga. Prusija se pripravlja na vojsko; Italija se pripravlja na vojsko, dasiravno bolj na tihoma. Kakor K. Z. piše, je Napoleon svetoval, naj nikar ne rožljajo preveč s sabljo, sicer ne bo Avstrija, svéta si nevarnosti od obeh strani, s Prusijo se sperla; naj raji počakajo, da se bo vedilo, kam se sreča oberne, potem je še zmirom čas začeti. Napoleon sam se tudi dela, kakor da bi se čisto nič ne menil za razpor v Nemčiji, v sercu pa gotovo nobene reči tako iskreno ne pričakuje, kakor vojske med Avstrijo in Prusijo. Dokler Avstrija in Prusija, una na jugu ta na severju, Nemčijo varujete, ni je moči, ktera bi jima — bi si človek mislil — mogla zoperstati. Vojska med tema državama bi bila tedaj naj večji nesreča za Nemčijo, pa tudi tema državama javalne na korist. Po pravici rečemo, da se zgube bojimo; pa tudi od zmage nič dobrega ne pričakujemo. Slabejemu delu bodo gotovo druge države na pomoč prisle, in Nemčija bi se le med sabo brez vse koristi slabila. Je pa še tretji neviden sovražnik, kateri komaj čaka vojske v Nemčiji, in ta je prekucijska stranka. Avstrijo sovraži, pa tudi Prusije ne čista, od kar Bismark na pete stopa. Ministra Bismarka rudečkarji sovražijo, njegovo ravnanje pa berž ko ne Prasi odobrujejo. Ko bi Bismark padel in na mesto njega pride liberalno ministerstvo, bi vsi liberalci, bi cela prekucijska stranka pristopila k Prusiji in potem bi napadali katoliško Avstrijo, varhinjo pravice in vere; Italija bi gotovo tudi takrat pritegnila, in ko bi bilo mogoče, Avstrijo bi pahnili z njene višave.

Kakor se vidi, veliko veliko je treba premisliti, preden pade srečka, ki določi vojsko, in kedar se ogenj vname, Bog sam ve, kje bo pogasnil! — Svet, pravi politika, se snuje v ministerskih sobah; mi pa pravimo, državni gospodje so le orodje v Božjih rokah; ta pa, kateri v nebesih prebiva, je vesoljni vladar, in tudi hudo na svetu v dobro obrača.

Z Dunaja. Nedavnej so obsodili na Dunaju neko družbico, ktera se je s tem pečala, da je preskerbljevala redove sv. Očeta in jih delila v imenu rimske vlade takim, kateri bi si bili radi olišpali persi s častnimi znamenji. Se vé, da so bile vse pisma ponarejene. Celó nekega juda je častilakomnost tako preslepila, da si je za bogato plačilo pri teh goljutih preskerbel od sv. Očeta častni red. „Kaj da vse tako hrepeni po redovih sv. Očeta, praša neki kat. laški list? Pij IX je oropan, do malega so mu sovražniki požerli dežele — ubožan in zapušen, obrekovan in psovan od ošabnih širokoustnežev — kaj da se tedaj po Nemškem in Francoskem pa tudi po Laškem tako poganjajo, da bi dobili kak red sv. Očeta? Kaj da celó po tako umazani pa krivični poti želé priti do častnih znamenj namestnika Kristusovega? Zares vsega spomina vredna prikazen!“

Iz Monakovega. 25. sušca. Misijon, ki so ga vodili verli oo. Jezuiti, se je sklenil danes popoldne. Cerkve so bile do verha natlačene; pri cerkvenih vratih se je móglo več sto ljudi verniti, ker v njih ni bilo prostora več. V cerkvi B. M. D. je bilo večeraj zvečer nad 12.000 ljudi, danes pa nar manj 16.000. Cerkev ima prostora nad 39.400 \square čevljev. Neizrekljivo so ljudje

silili k spovednicam in pridigam. Ob 4 zjutraj so se zbirali ljudje, kateri so se hotli spovedovati pri oo. Jezuitih. Nad 20.000 jih je v treh cerkvah vesoljno spoved opravilo. O. Roh je v svojem sklepnem ogovoru rekel, da se misijonarji še ne spominjajo tako številnega misijona in da tako veselega misijona že več sto let ni bilo, da se neizrečeno veselili in ginjeni poslovijo pri prebivavcih Monakovega. Potem ko je o. Roh s prižnice stopil, prikaže se častitljivi nadškof in je v enakem smislu govoril. Ravno kakor o. Roh govorili so jezuiti tudi v dveh farnih cerkvah v svojih sklepnih govorih. (W. K. Z.)

Na Laškem se je osnovalo katoliško društvo, da brani ondi cerkveno svobodo. Glavno vodstvo (Central-Direction) je v Bolonji, in okrajne vodstva (Lokal-Directionen) so po mestih: Florenca, Luka, Livorno, Milan, Turin, Piacenca, Parma, Mutina, Kremona, Regio (v Kalabriji) in Piedimonte d'Alife. Na laškem jugu se tudi začinja tako društvo; dobro bi bilo da bi se s tem zedinilo. To se je zgodilo v dveh mescih v deželi, kjer vlada le svoboda v slabih rečeh. Bolonja, mesto papežu in cerkvi verno, slovelo bo vekomaj, ker se je tu pričelo in zveršilo to početje in ker je sredotočje tega društva. Katoliki na Laškem morajo skupej delati, kakor njih zoperniki.

Iz Amerike. V Baltimori bude letošnjo jesen velik zbor vsih katoliških nadškofov pa škotov združenih severo-amerikanskih deržav. Da skliče vsih 44 cerkv. glavarjev pa da jim v zboru predseduje, imenovali so sv. Očca Pij baltimorskega nadškofa Spalding-a.

— V Ameriki je umrl 27. pros. t. l. neki Jožef Crele, kateri je bil prej ko ne naj starši sedanjih Adamovcev, kajti doživel je nič manj pa nič več kot 140 let. Rodil se je namreč l. 1725, kakor kažejo kat. kerstne bukve njegovega rojstnega kraja.

Méd s hrnuom.

Kdo zaničuje sv. vero in njene naprave? Na to odgovarja „Volksfr.“: Možaki, kateri s svojo učnostjo in bistroumnostjo visoko visoko stojé nad navadnim svetom, kateri se kakor svitle zvezde lesketajo v vsakterem znanstvu, taki možaki vedno visoko čisljajo sv. vero, in vsikdar tudi očitno z narvečjo spoštljivostjo od nje govoré. Le tisti mali navadni duhovi, kateri so le memogredé pokukali v kako knjigo, taki možiceljni se navadno prav šopirijo in napeňjajo zoper vse sveto, ter svojo puhlo glavo s tem prikrievajo, da prav debelo zabavljajo in se posmehujejo veri, pred katero se ponižno uklanjajo zares visoki možaki.

V izgled in dokaz naj nam bude g. Johnson, predsednik severo-amerikanske ljudovlade, naj večé in naj mogočnije ljudovlade na zemlji. Ta mož se je po svoji bistroumni glavi od naj nižjega stanú do naj višje stopnje povzdignil, ali to ga ne napihuje — nedavnej je svojo politiko v zboru s tem zagovarjal „da mu drugače ravnati ne pusté postavé tistega, ki je za nas na križu umrl.“ Tako se je spoznal za vernega kristjana pred obilo zbranimi odborniki mogočne republike. To je prava podlaga deržavnopravne učnosti! Prašamo, kako se pa obnašajo naši puhli zbornicariji?

Drug prelep dokaz nam je pariška akademija, v kateri sedi 40 tako imenovanih „neumerjočih,“ kajti oni so zares čast in dika francoskega naroda, franc. učnosti. Umerl je eden izmed njih, slavni pisatelj Ampère; in nedavno vpeljevali so na njegovo mesto novega uda, učenega politikarja Prevost-Paradola. Po stari navadi je novoizvoljeni najprej slavil svojega prednika. V daljnem govoru je omenil tudi Rima „kterega je Am-

père tako zelo ljubil, tako iz serca mu vdan bil.“ Pristavil je pa še lastnih besed, ktere so pričale njegovo spoštljivost do Rima in do sv. Očeta. Tako je govoril liberalni časnikar, in naši pisunje? — Prevost-Paradolu je odgovarjal slavni deržavnik Guizot. „Zares, rekel je imenitni mož, Ampère je ljubil Rim nad vse, rajše je tam prebival, kakor Bog vé kje. Večkrat mi je pravil, káko veselje da občuti nad tem, da je imenitno in pagansko rimsko mesto kristijansko postalo, da je večna Roma, nekđaj sedež mogočnih rimljanskih cesarjev, postala središče kristjanskega sveta, neodvisno mesto cerkvenega glavarja, da je zavetje postalo vsi zapadli posvetni mogočnosti, da pod njenim križem in med grobi njenih mučencev pokoja najde vsak, ktereга svet preganja. — Ampère se je pa tudi večkrat praševal, kaj bo z Rimom, če ne bodé več sedež kristjanstva, kaj bo potem z narodi brez središča, čudil se je, da še celó prav bistroumni možje ne zapopadejo, da bo po narodih in po njih prostosti in prihodnosti, če zgubi Rim svojo čast, ko sedež cerkvenega glavarja.“

Naj nam bo to zadosti — tako je govoril mož, ktereга ne more nihče verskega prenapetneža psovati ali starokopitneža, tako je govoril izverstni deržavnik, tako je govoril protestant.

Čudovito ozdravljenje po molitvi sv. Očeta. Neki vojak švicarskega polka v Vatikanu je bil, tako pripovedujejo „Kath. Bl.“ za vročinsko boleznijo tako nevarno bolan, da je vse mislilo, zdaj zdaj bude po njem; ali vsem v začudenje je zginila vročina, in bolezen se je preselila v noge ter mu jih tako skerčila, da ni mogel več na nje stopiti. Razun tega ga je začelo pa še tako grozno viti in lomiti, da so mu zdravniki kar naravnost povedali, da se ima na smert pripraviti. Duhovnik njegovega polka popraša bolnika, bi li ne želel za zadnjo uro blagoslova sv. Očeta Pija? Vojak poprosi za to milost. Ko stopi duhovnik pred sv. Očeta, jim raloži grozne bolečine vojakove prošé jih za sv. blagoslov. Pri tej prošnji se vzdignejo sv. Očce, pogledajo duhovna v oči in ga tako sterno kake dve minuti gledajo, da se je že gospod bal misleč, da ga niso razumeli. Kar mu rekó: „dosti“ ter ga spusté. Duhoven hiti k bolniku, ali kaj je to? — ni ga bilo; pogleda na ulice. In kdo popiše njegovo začudenje, ko ga vidi pred hišo zdravega korakati. Le malo terganje po udih je še ostalo, od ktereга pa duhoven poprej nič vedil in pri sv. Očetu tudi nič omenil ni. Ko je duhoven o tem čudovitem ozdravljenji pripovedoval kardinal-dekanu Patrizzi-ju, mu ta smehljaje odgovori: „Nikar se tako ne čudite temu — jaz bi vam lahko več ko sto tacih naštel, ki so na priprošnje sv. Očeta ozdraveli, ko bi smel.“

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofli. 15. t. m. je umrl g. Val. Pretner, fajmošter pri sv. Križu, ktera fara je razpisana 17. t. m. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta Pija IX. G. Jož Jereb, fajmošter v Dragi 1 gold. Iz stare L. Fr. St. 1 tolar.
Za amerikanski misijon g. Pirca. G. J. Jereb, fajm. v Dr. 2 gold. Iz stare L. Fr. St. 5 gold.
Za afrik. misijon. G. J. J., f. v Dr. 2 gld.
Za reveže na Dolenskem. Urša Kastelic 40 kr. Neki duhoven 2 gold. G. J. J., f. v Dr. 5 gold.
Za Slomščekov spom. Urša Kastelic 40 kr. „Slomščku, škofu po duhu in djanji katoliškemu, očetu Slovencev“ — 1 ces. zlat. Realec ljubljanski.